

NAGYCENK

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezetés	3
Nagycenk bemutatása	5
Örökségünk	11
Eltérő karakterű településrészek	22
Nagycenk eltérő építészeti karakterű területei térkép	23
-Történeti településrész. A Gyár, Vám, Soproni, Kiscenki utcák, a templom környéke, amelyek már több száz éve beépítettek.	24
-Átalakuló településrész, a nemzeti hősökrol elnevezett utcák területe, javarészt a múlt században beépített területek.	32
-Új lakóterületek. Elsősorban a Széchenyi Village és a nyugati határban a Kövesmezei úti, nagyrészt a CSOK generálta lakóterület.	41
-Településközpont	48
-Gazdasági területek. Ipari és mezőgazdasági telephelyek. A Cukorgyár területe, autóbontó, stb.	51
-Beépítésre nem szánt terület	52
Részletek	56
Hirdetések, reklámtáblák, utcabútorok, vezetékhálózatok	59
Impresszum	62

BEVEZETÉS

A településképi védelméről szóló törvény azzal a céllal született, hogy a települési közösségek hatékonyan tudják megóvni és fejleszteni környezeti kultúrájukat. E törvény új felhatalmazásokat adott minden települési önkormányzat számára azzal, hogy az önkormányzat képviselő-testülete a településképi védelmét, törvényben kapott felhatalmazás alapján a településképi rendelet megalkotásával biztosítja, amelynek megalapozója jelen Településképi Arculati Kézikönyv.

Ez a településképi rendelet és a már eddigiekben is ismert HÉSZ 2017. december 31-től mellérendelt viszonyban áll egymással.

Összefoglalóan értelmezve a Településképi Rendelet a „Hogyan lehet építeni?” kérdésre ad egyértelmű és egyszerű válaszokat, s ehhez alátámasztó segédletként, útmutatóként szolgál mellékleteként a jelen Településképi Arculati Kézikönyv, mely képi, rajzi és könnyen olvasható szöveges tartalmával bemutatja a településen belüli karakteres településrészek arculati jellemzőit és értékeit, javaslatokat mutat be a településképhez illeszkedő építészeti elemek, megoldások alkalmazására.

Mellette a HÉSZ, a helyi építési szabályzati rendelet a „Hová, mit és mekkorát lehet építeni?” kérdésre ad egyértelmű és egyszerű válaszokat, műszaki paramétereket.

A kézikönyv segítség kíván lenni: Nagycenk település bemutatásával, az örökség megismertetésével és a településképi minőségi formálásra vonatkozó ajánló-útmutató ábrákkal tárja fel az épített környezet szépségeit. Mindenkinek hasznos lehet, aki telket vagy házat szeretne vásárolni a településen, új házat építené vagy meglévőt kíván felújítani, bővíteni, esetleg csupán érdeklődik a település, a Fertő-táj tovább élő építészeti öröksége, értékei iránt. Helyi példák képi felvonultatásával és magyarázó ábrák segítségével vezeti be az olvasót a helyi építészeti értékek tárházába, a „hogyan” témakörébe, hogy ezekre is figyelemmel olyan házat tudjon építeni, ami a település képéhez illeszkedik, azt ízléssel, igényességgel gazdagítja.

Az ajánlások célja nem a tervezési szabadság megkurtítása, uniformizálása, hanem a meglévő, valós értékek megismertetése, a sokféle izgalmas lehetőség feltárása a közösség bevonásával, és az iránymutatás.

A gyökértelen, a település karakterétől idegen, életmód-divatlapokból rosszul másolt, félreértett minták alkalmazása helyett a cél a település karakteréhez illeszkedő igényes építészeti megoldások ösztönzése, ebben teret adva a mai használati-fenntarthatósági elvárásoknak, a műszaki korszerűségnek is.

Egy ház mindig elválaszthatatlan kapcsolatban van környezetével: szomszédjaival, az építési helyet adó településével, a tájjal. Valódi gyümölcse pedig csak annak a kapcsolatnak van, ahol a felek egymást megismerik, megértik, tisztelik és békében élnek egymással. Igaz ez az emberi kapcsolatokra éppúgy, mint épített környezetünk minden elemére.

Ahhoz kíván segítséget nyújtani e kézikönyv, hogy a világörökségi védettségű Fertő-táj-kultúrtáj e szép településén az építetők és építésszek, a tájjal foglalkozó szakemberek, jogalkotók és jogalkalmazók olyan környezetet hozzanak létre, amelyben az egyéni érdek, a közösségi érdek és a táj harmóniája egyszerre, magas szinten valósul meg.

NAGYCENK BEMUTATÁSA

A község nevét 1281-ben írták le először egy latin nyelvű birtokeladási oklevélben, ekkor Zenk-nek hívták (villa Thótchynk). A két Cenk megkülönböztetésére időnként jelzős nevek is feltűnnek, például 1359-ből: Gudurzenk (Gödörzenk) A Nagy Czenk név 1544 óta ismeretes. Kiscenk, németül Kleinzinkendorf első ismert neve Tótcenk volt. 1544-től már Dávid Czenknek írják. Nagyrészt a Kanizsayaké, a XVI. sz. közepén a Nádasdyak, a XVII. sz. utolsó negyedében a Széchényiek a birtokosok. 1758-ban a család egyik ága ide költözött, azóta a település a nemzetség központjaként él a köztudatban.

A mai Nagycenk a hasonló nevű község és Kiscenk összeolvadásából keletkezett. Útkereszteződés menti, keresztutcás, fésűs beépítésű falu. Az alábbi térképeken kiválóan érzékelhető és értékelhető a településszerkezet fejlődése.

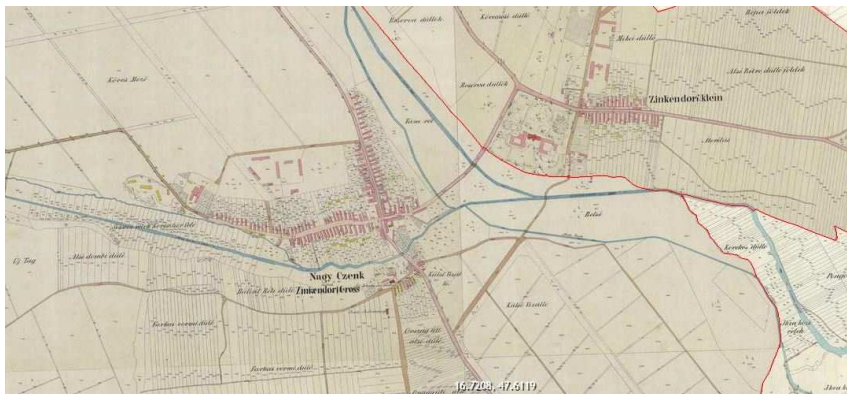
Vályi Andás: Magyar Országának leírása 1796, részlet Nagycenkről:

CZENK. Nagy Czenk. Gros Czinhendorf Magyar falu Sopron Vármegyében, földes Ura Gróf Széchényi Uraság, lakosai katolikusok, fekszik Soprontól egyóránnyira, a* természetnek minden adománnyaival bővelkedik: mellyre nézve, 's a' Városnak szomszédságára nézve is első Osztálybéli. Itt 1787. egy régi **fazekat** ástak ki a' földből, mely tele vala Római ezüst pénzzel.

CZENK. Kis Czenk. Klein Czinkendorf. Magyar, és német falu Sopron Vármegyében, földes Ura Gróf Széchényi Uraság, lakosai katolikusok, fekszik Eszterházához mintegy más fél óránnyira, Sopronhoz közelebb az előbbeni falunak szomszédságában, 's az Uraságnak szép kastélyával, és nevezetes angol ízléssel, készült kertjével ékesítettik.

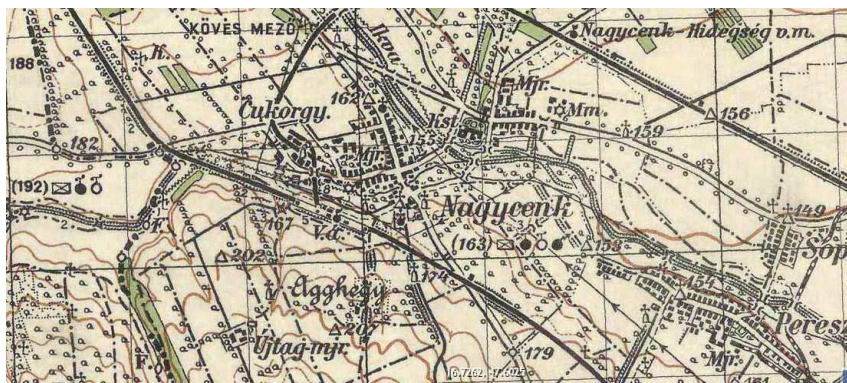
Nagycenk 1760-ban

Nagycenk kataszteri térképe 1856

Nagycenk 1880-as katonai térképe

Nagycenk 1941-es katonai térképe

A település magjai már 300 évvel ezelőtt kialakultak. Jelentős változás bő 200 évig nem történt. A Soproni, Vám, Gyár, Kiscenki utcák már ekkor kialakultak, ma is a település gerincét alkotják. A mezőgazdasági terület megtartása úgy tűnik fontos szempont volt. Kialakult az egy udvarban több lakás és ház, az önálló gazdaságok szerepe nyilván csökkent. Az újabb jelentős változás a vasút megjelenése, ami szerencsére ma sem szeli ketté a falut. A 84 és 85-ös út eddigi áldásos és bajos következményei rövidesen elhagyják a belterületet, mivel új nyomvonalon, új autópályát készítenek.

A település Kis- és Nagycenk falurésze nem mutat eltérő építészeti arculatot. A két falurészben lakók sem különböztetik meg magukat, mint az gyakorta előfordul szomszédos falvak esetében. A település megjelenésében, története továbbélésében viszont rendkívül fontos, hogy soha ne érjen össze a két falurész. A beépítetlen terület mindig maradjon meg a két Cenk között!

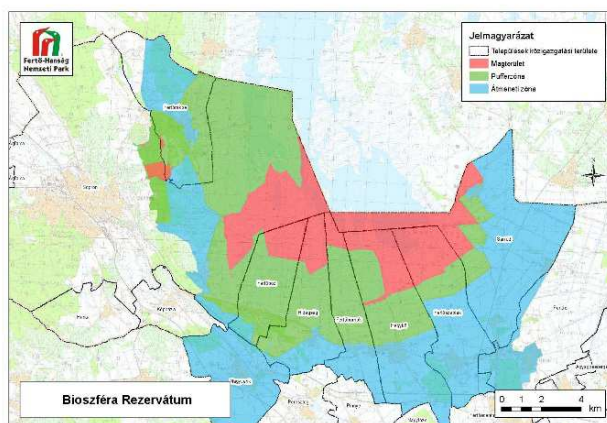
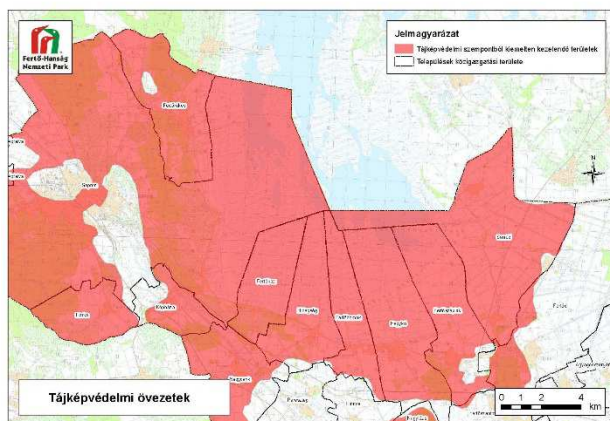

A háborús éveket követően, a közös tulajdonú gazdálkodás éveinek derekán, jelentős fejlődésnek indult a Gyár utca és Soproni utca által határolt háromszög területe. A Kossuth, Rákóczi utcák, a Dózsa krt. a korábbi településképtől eltérő jellegzetességekkel épült.

A Széchenyi Village és a falu nyugati oldalán készülő új lakóterület a legutóbbi évek fejlesztései, a korábbiaktól teljesen eltérő településképpel.

Ipari terület a volt cukorgyár és a mellette lévő mezőgazdasági telephely, valamint a délkeleti területen az autóbontó és annak környezete. A korábbi major területek egy része használaton kívüli, területfelhasználása jelenleg és a jövőben is bizonytalan.

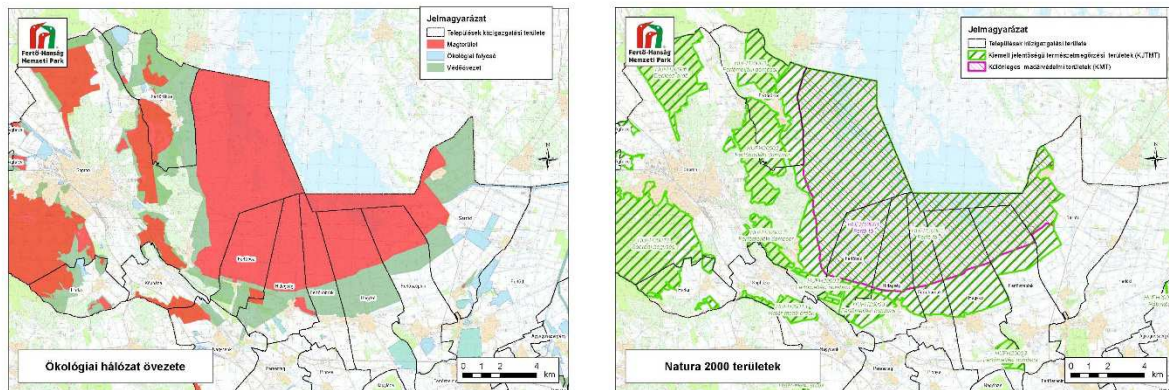
Nagycenk a tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területekhez tartozik. Az országos területrendezési tervben megállapított, kiemelt térségi és megyei területrendezési tervekben alkalmazott övezet része, amelybe a természeti adottságok, rendszerek, valamint az emberi tevékenység kölcsönhatása, változása következtében kialakult olyan területek tartoznak, amelyek a táj látványa szempontjából sajátos és megkülönböztetett fontosságú, megőzésre érdemes esztétikai jellemzőkkel bírnak.

Forrás: Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság védett természeti területek digitális adatbázisának felhasználásával (verzió 14.0)

Nagycenk csaknem teljes közigazgatási területe 1979-től a Fertő-tavi Bioszféra Rezervátum része, melynek átmeneti zónájában helyezkedik el, ahol a természeti erőforrások fenntartható használatának bemutató területei tartoznak.

A védett területekhez hasonlóan a megmaradt nem védett természetes és természetközeli élőhelyek sem lehetnek elszigetelt egységek, mivel kis kiterjedésük miatt nem tudják biztosítani hosszú távon az élővilág fennmaradását. Ez vezetett el az ökológiai hálózatok koncepciójához, melynek lényege hogy az egyes területeket olyan funkcionális rendszerben, ökológiai struktúrában kell értékelni és kezelni, hogy a kisebb-nagyobb élőhelyek összekapcsolása valamilyen módon megvalósuljon. Nagycenk jóllehet nem a Fertő-tó parti települések egyike, de közigazgatási területén a Nemzeti Ökológiai Hálózat övezetei közül a magterület, ökológiai folyosók és pufferterületek is megtalálhatók. A településen levő erdőségek nagyrészt a Nemzeti Ökológiai Hálózat magterületei, életközösségeknek az élőhelyei és genetikai rezervátumai.

Forrás: Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság védett természeti területek digitális adatbázisának felhasználásával (verzió 14.0)

A Natura 2000 területeket, melyek az Európai Unió ökológiai hálózatának részei, a természetes élőhelyek, valamint az állat- és növényfajok védelme érdekében jelölték ki. A Határmenti erdők 2246,97 hektáros területe kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület.

ÖRÖKSÉGÜNK

„Nagycenk neve összeforrt a Széchenyi-családdal. Nagycenk és környéke a Széchenyi-család birtoka volt. Itt élt gróf Széchenyi Ferenc, a Magyar Nemzeti Múzeum megalapítója, valamint fia, gróf Széchenyi István, "a legnagyobb magyar". Egykori falujuk ma is méltó módon őrzi emléküket.

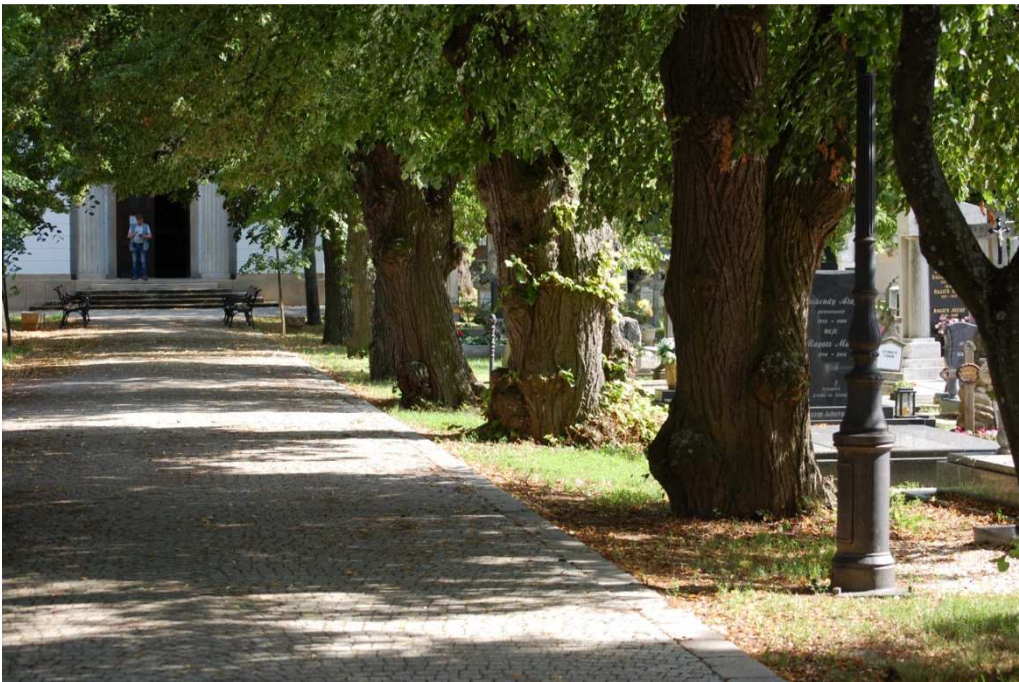
A Széchenyi-kastély Magyarország egyik legszebb vidéki kastélya. A park közepén álló főépületben berendezett Széchenyi István Emlékmúzeum a Széchenyi-család életművével ismerteti meg a látogatót. A kastély főbejáratától indul a 3 km hosszú Hársfasor. A Nagycenki Széchenyi Múzeumvasút nosztalgiautazásra csábítja a kirándulókat. A mozdonyskanzen a magyarországi kisvasutak múltját idézi.

A nagycenki Szent István Római Katolikus Templom építtetője is a Széchenyi-család. A templom előtti teret gróf Széchenyi István szobra uralja. Történelmi zarándokhelyünk, a Széchenyi Mauzóleum a közeli sírkertben található. Nagycenk múltjáról mesélnek az útmenti barokk szobrok és a Népszavazási emlékkút. A Nagycenk és Hidegség közötti Ilona major területén lovas bázis működik. A környék kedvelt kilátója a gróf Széchenyi Ferenc által építtetett Gloriette.”

Nagycenk neve sokaknak azonos Múzeumvasúttal.

A településen számos védett fasor található.

Nagycenk számos történeti örökséggel rendelkezik. Ezek közül nyilván az első a Széchenyi Kastély és környezete, gazdasági épületei.

Istálló udvar bejárata.

A Széchenyi Major a település szövetébe ágyazódik, hasznosítása a jelen egyik legfontosabb feladat.

Útmenti szobrai majd' mindegyike országos védeltséget élvez.

Pestis oszlop

Ecce Homo, a leláncolt
Krisztus az Iskola utcában.

Kedves részlet a
Tűzoltószertár homlokzatán,
Szt. Flórián.

A kastélyhoz tartozó
gázgyártó épület kéménye
ma is áll. A koordináták
alapján helyszíneket
felkereső amatőr
geográfusok kedvelt
célpontja.

Érdekes építészeti elem a
cenki „féltornác”.
Kialakulásának
építéstörténete külön
vizsgálatot érdemelne.

Modern eszközökkel való mai
alkalmazása érdekes
épületeket eredményezhet.

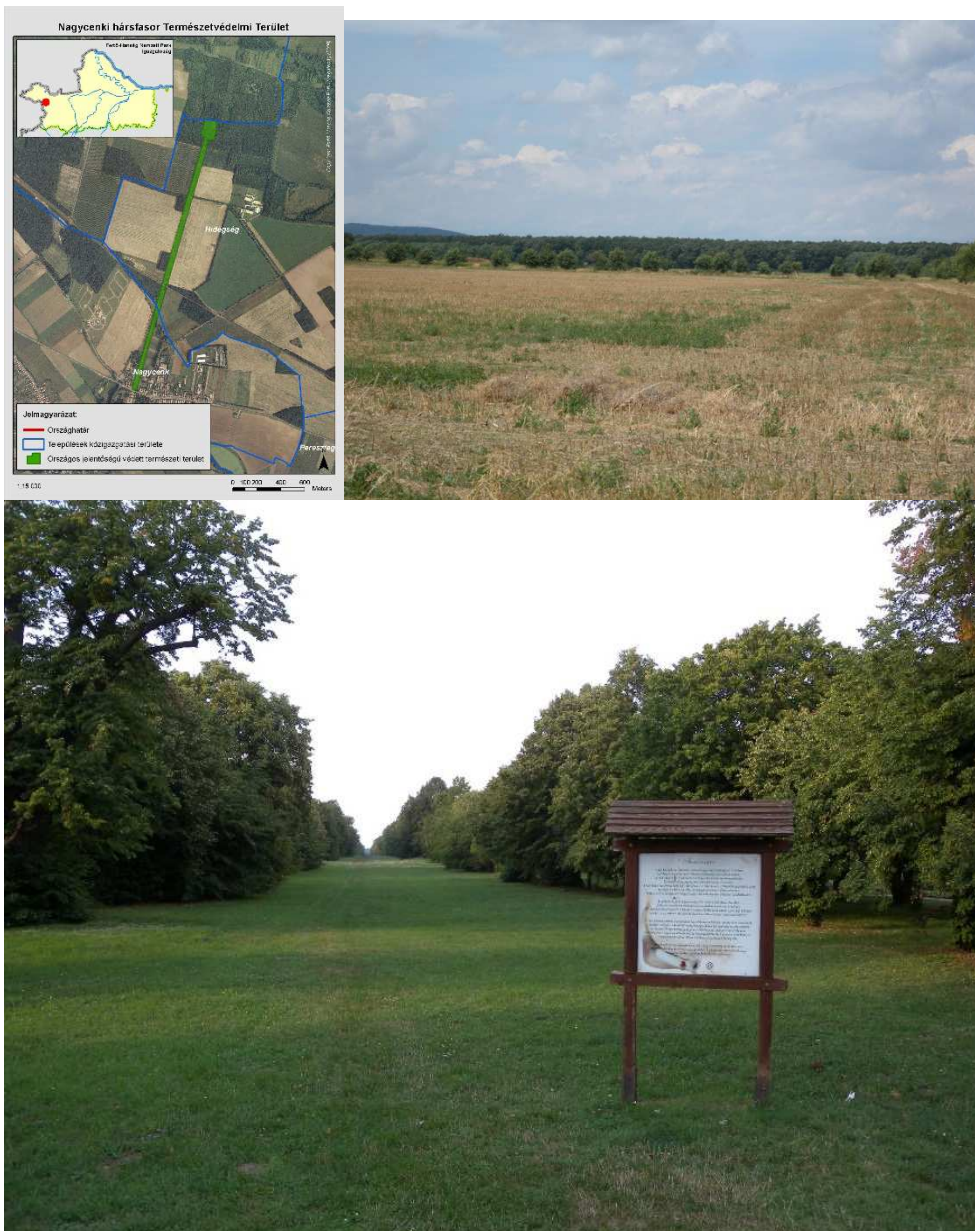
Természetesen jelen van a klasszikus tornác motívum, egyedisége dísztelen, lábazat és fejezet nélküli kialakítása.

Ugyanilyen dísztelen az országosan védett rk plébániaház épületének tornáca is.

Ha örökségről esik szó, legtöbbször csak épületekre és műalkotásokra gondolnak. Pedig örökségünk jelentős része kapcsolódik növényállományokhoz is, az útjaink mentén álló fasorok, a tájba simuló erdősítések, a közterek, parkok, lakóterek fái, facsoportjai.

Nagycenk számos védett, védendő fasorral rendelkezik. Országos védelem alatt áll a kastély előtti kettős hársfasor. Helyi védelemben részesülnek az eperfasorok a település nyugati részén részben a belterülettel határosan, a Kisallé platánsorai és a temető előtti tiszafák.

A Széchenyi kastélytól induló, a Fertőboz feletti dombsor gerincéig vezető, mintegy 250 éves hársfasor természeti, kultúrtörténeti és kertépítészeti, denrológiai érték, mely országos védelemben részesül 1942-től. Felvételt nyert a Magyar Értéktárba, mivel

hazánkban kivételes ritkaságnak számít. Idős fasoraink zöme ma út menti, közutat, főutat, főutcat kísérő fasor. A kettős hársfasor az egykori Széchenyi birtok markáns látványtengelye. A barokk kertépítészet nagyhatású eszköze, amikor a fasor vagy allé a kerti térrendszerből kilépve jelölte ki a távoli tájban az összetartozó elemeket, célpontokat (Széchenyi Béla és Erdődy Hanna síremléke). Impozáns fasorok kapcsolták egybe a birtokrendszer különböző egységeit, kastélyokat, települést. A fasor szép példa a barokk kert és a birtok, a park (vadaspark) közötti szerves kapcsolat megteremtésére, hazánkban egyedülálló alkotás. A fertőbozi dombsorig húzódó fasor 2,3 km hosszúsága szabad szemmel befogható távolság, a fasor átláthatósága sajnálatosan sokat csökkent.

Helyi védelemben részesített eperfasorok és a Kisallé platánsora

Egyedi tájértékként nyilvántartott a település több idős faegyede (pl. szomorúfűz, vérbükk) és útmenti platánsora (a kastélypark és a kastély nyugati oldalán lévő és a Hidegségre és Fertőbozra vezető út melletti platánsorok).

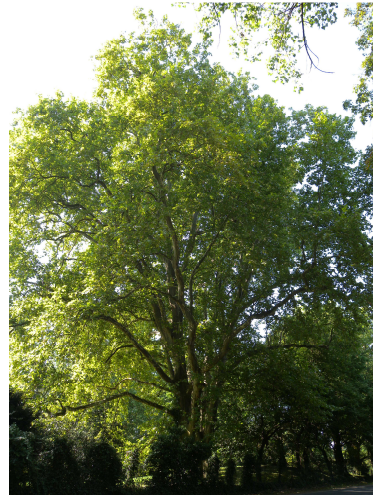

Szimmetrikus barokk kastélykert a süllyesztett szökőkútjával, geometrikus formáival nyírt növényzetével, gazdag díszítésű labirintusaival.

<http://turizmus.sopron.hu>

A kastélyt nyugati, keleti és déli oldalról angol stílusú parkrészek övezik hatalmas, idős fákkal, változatos fajtákkal, egzótákkal, ahol számos ritka fafajtát találhatjuk meg: van itt egyebek közt tulipánfa, hamisciprus, himalájai fenyő, kaukázusi jegenyefenyő és óriás mamutfenyő. Különösen szépek a 150 éves platánfák.

A kastélyparkban számos idős, hatalmas faegyedet találunk. A parkoló mellett mamutfenyő magasodik.

"Öreg bükk" Ökoturisztikai Rekreációs Park egy szoborgyűjtemény Nagycenken. A helyi összefogás szép példája, a korábban a település közterületein felállított, a háborúban megrongálódott, eltűnt szobrokat felkutatták, restaurálták, felújították, és méltó környezetben tárják a lakosok, turisták elé. A környezetbe illeszkedik a kavicsos gyalogút, klasszikus fémvázás fa pad.

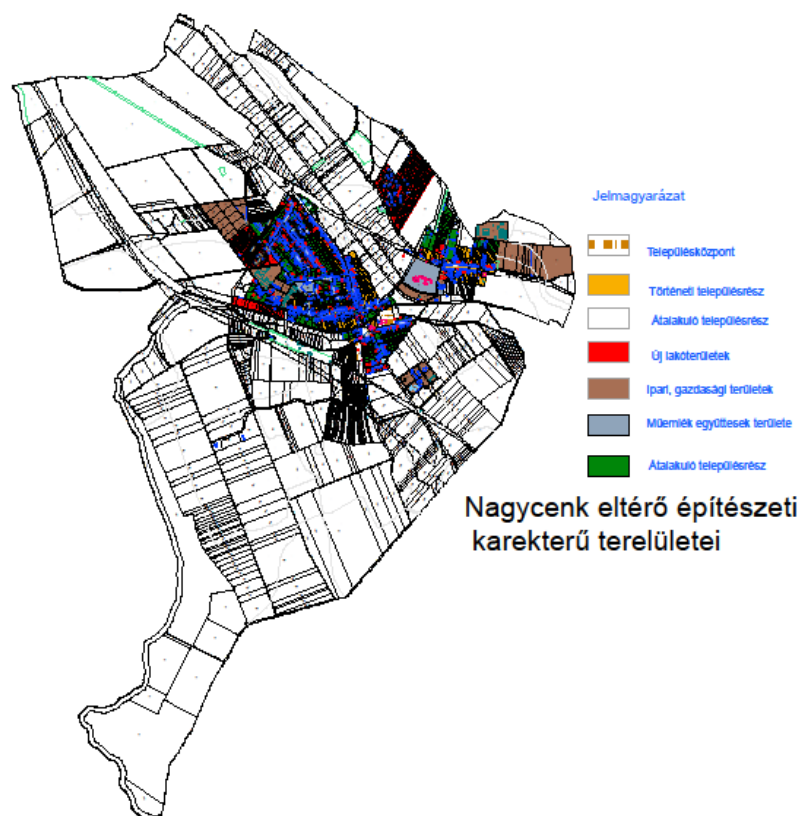
Nagycenk látványa észak-keleti irányból. Szépen kirajzolódik a történeti településmag, a házak megbújnak a település zöldfelületi elemei között. Ebből a nézőpontból a település sziluettje harmónikus, melyet leginkább a légvezetékek rendszere és magasfeszültségű kábelek és tartóoszlopok sora rontja.

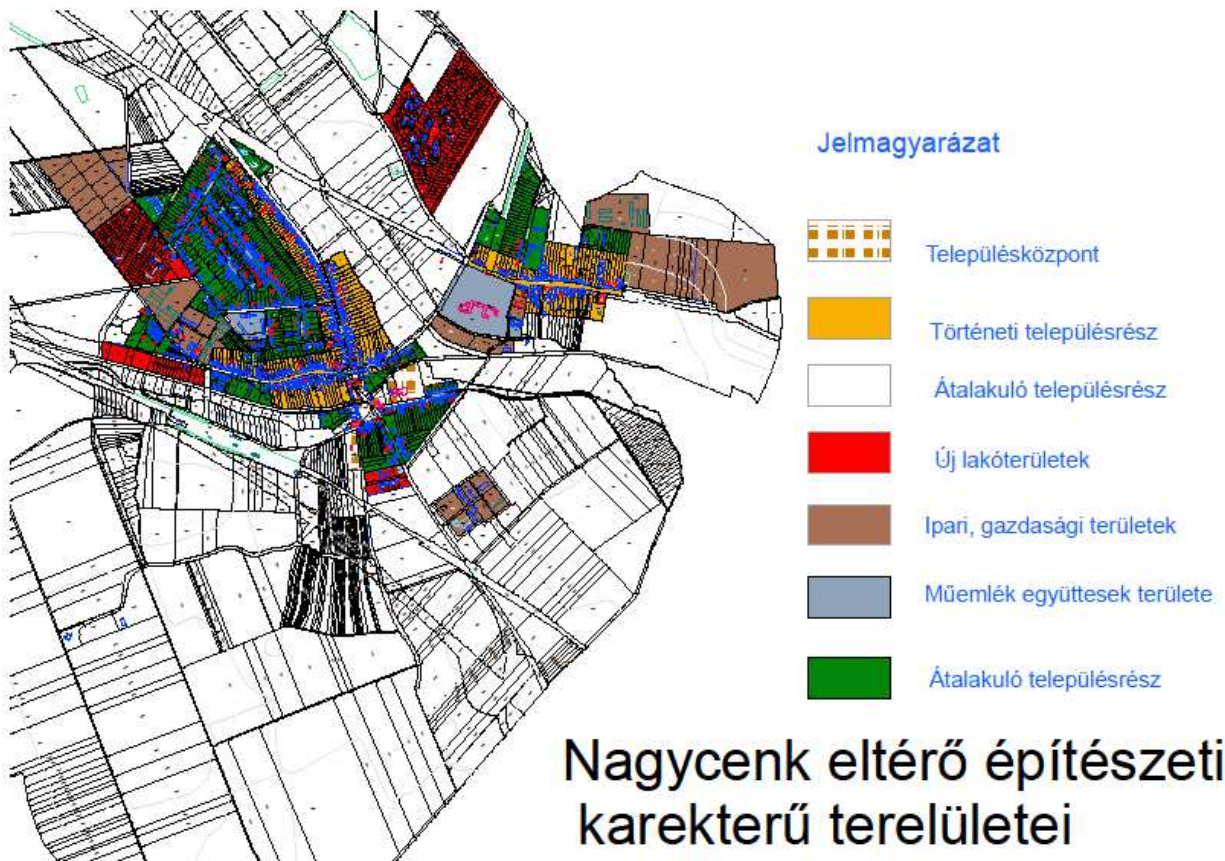
ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK

A településrészek építészeti karaktere, az egyes területek funkciója szerint a település hat fő területre osztható:

- Történeti településrész. A Gyár, Vám, Soproni, Kiscenki utcák, a templom környéke, amelyek már több száz éve beépítettek.
- Átalakuló településrész, a nemzeti hőskről elnevezett utcák területe, javarészt a múlt században beépített területek.
- Új lakóterületek. Elsősorban a Széchenyi Village és a nyugati határban, nagyrészt a CSOK generálta lakóterület.
- Ipari és mezőgazdasági telephelyek. A Cukorgyár területe, autóbontó, stb.
- Településközpont
- Beépítésre nem szánt terület

A műemlékek és környezetük területe beágyazódik a település szövetébe, a TAK-on belül önálló övezetként nem kezelhető. Ezekre a műemlékeket felügyelő hatóság eljárásai vonatkoznak és befolyásolják az építés lehetőségeit.

TÖRTÉNETI TELEPÜLÉSRÉSZ

A település ősi magja, ide tartozik Kiscenk főutcája, a Gyár, Vám, Soproni utca, az Iskola utca – Szt. Imre utca főútvonali torkolata.

A terület felértékelődése, az építészeti hangsúly, a középület jelleg (iskola, fogadó, önkormányzat) eredményeként a közlekedési

csomópontokban megjelent az egy emeletes magasság, máshol hagyományosan földszintes a beépítés.

Elvétele akad a lakóházak sorában is emeletes jellegű, tulajdonképpen kiemelt pincével, vagy a gazdasági épület területének a földszint alá helyezésével készült épület. A továbbiakban lehetőleg kerülendő.

Támogatható a tetőtér beépítése, lehetőleg síkban fekvő tetőablakkal.

A beépítés elsősorban az utcára merőleges nyeregretető, az építési vonal az utcai telekhatár. Ez ad az utcának egy szép, értékes tömeg – hiány ritmust, amely a hasonló tömegek és hasonló üres helyek közös eredményeként jön létre. Ez lakóházak elsősorban vakoltak, világos színre festettek, javasolt szín a törtfehér, világos pasztell színek.

A fedések javarésze cserép. utóbbi fontos!

Fontos az egymás mellett álló épületek közel azonos gerinc és párkánymagassága, oromfalának, vagy kontyolt tetőjének hasonló kialakítása. A nyílászárók hagyományos rendje több helyütt átépítésre került, lehetőleg a megszokott, két ablakos forma követendő, de nem kizárt nagyobb nyílások alkalmazása sem. Új épület építése meglévő bontásával történik. Fontos a régi beépítési vonal, építési hely és lehetőleg a régi épület tömegének megtartása.

A kerítések általában tömörök, falazottak, a kapulábak falazott, vakolt szerkezetek, a lakóház homlokzatával egybe építettek.

A kapu zárt, véd a betekintéstől, lehetőleg fa anyagú, vagy fa burkolatú legyen.

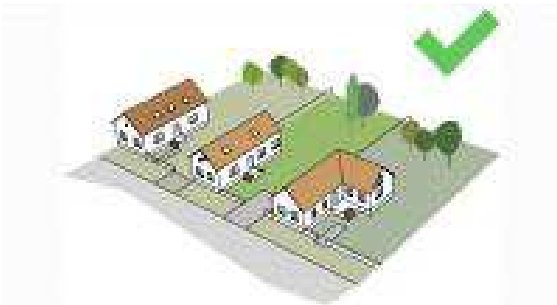

A kerítés az utcakép fontos eleme, a történeti településrészen követendő falazott kialakítás.

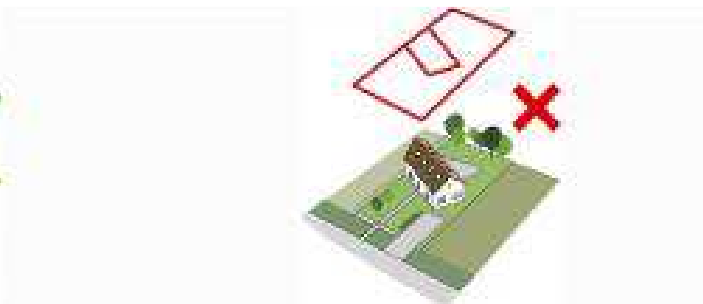
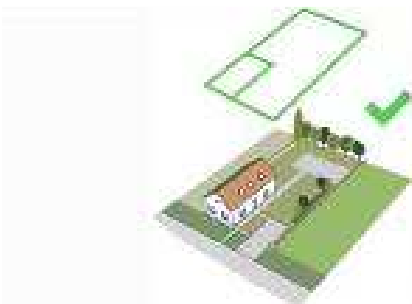

Az épületek földszint +tetőtérbeépítés magassággal készüljenek. Az épület javasolt szélessége ~6,50m. A párkány javasolt magassága 3-4m, a gerincmagasság 6-7m.

A környezettől elütő szín nem javasolt. Világos pasztell, vakolt, festett homlokzat, égetett agyag tetőcserép. Bitumenes, nád, fém, zsúp, hullámpala fedés nem javasolt.

A beépítési vonal az utcai telekhatár, utcára merőleges tetőgerinc nyeregtetővel a főtömegben, oromzatos, kontyolt, vagy csonkakonty tetőlezárás, a szomszédos épületekhez illeszkedve.

Az épület tömege legyen egyszerű, a szomszédos épületekhez illeszkedő. a fő-tömeg melléktömeg magasságviszonyai lehetőleg jelenjenek meg az épületen.

Javasolt tetőhajlásszög 38-45 fok.

A tetők lehetőleg felépítmények nélkül készüljenek. Ha belmagasság (pl.: lépcsőház) miatt szükséges a tetősík kiemelése, lehetőleg egyszerű alakzattal történjen, épületszerkezeti kialakítása hibátlanul legyen kivitelezhető.

Az épületek javasolt elhelyezése, tetőformája, színe, magassága meghatározásakor a kézikönyv készítését megelőző lakossági kérdőívek elemzésének eredményét vettük figyelembe.

Nagycenk lakóterületei általában sík terepalakulaton helyezkednek el, ezért a terepre illesztés javasolt szabályait nem szükséges külön tárgyalni.

A közterület egységes kialakítása a rendezettség záloga. A nagy forgalmú Soproni és Kiscenki utcában a járdákat kísérő fasorok mellett sövény telepítése is lehetséges, más helyeken csak fasor telepítése javasolt. Az utca így átlátható lesz, a fák koronája a gyalogos magasság felett kezdődik. A közlekedés biztonságát, a kilátást szintén ezzel a módszerrel lehet biztosítani, nem kell tartani a bokrok közül kiszaladó gyermekekre, a kereszteződések is átláthatók lesznek.

A gazdasági és melléképületek legyenek hasonlóak a lakóházhoz, lehetőleg azonos tetőhajlással, alacsonyabb gerinc és párkánymagassággal. A területen magasabb csarnok, műhely létesítése nem kívánatos.

Útmenti fásítások szép példái a település idős fákból álló kettős fasorai, hárs-, és platánsorok. A tömött, egyöntetű dús lombkoronák sora igen ünnepélyes, tekintélyt parancsoló, a történeti településrész karakteres elemei. A település zöldfelületi rendszerének fontos elemei magas méretükkel, lombkoronájukkal meghatározó elemei a településnek és markáns, lineáris elemet képeznek a tájban egyaránt. Nélkülük, a közlekedési útvonalak sivárabbak, rendezetlenebbek lennének.

Egyedi tájértékként nyilvánított útmenti idős platánsorok Kisboz-Kiscenk műúton részben az út mindkét oldalán és Kiscenk-Hidegség közötti műúton.

Az utcakép meghatározó elemei az utcafák mellett a sövények, cserjesorok a Kiscenki úton, a Széchényi Kastély bejáratánál. A közvilágítást szolgáló kandeláber is jól alkalmazkodik a történeti környezethez.

Az utcafák kiválasztása esetén lényeges, hogy ne nőjenek túl magasra, alulról biztosítsák az eljáráhatóságot, felülről pedig sajnálatos módon méretüket a légkábelek korlátozzák. Ezért legideálisabbak a kompakt növekedésű gömbkoronájú fák. Az egységes fasor szép keretet, rendezettséget ad az utcában.

Egykor a település utcáin gyümölcsfák, jellemzően dió, cseresznye, meggy szilva díszlettek, melyek helyén ma sokszor örökzöldeket láthatunk. Az esetenként túlnőtt fenyők és tuják teljes homlokzatot is eltakarnak, ezzel télen is beárnyékolnak, légvezetékeket is elérnek ami kedvezőtlen. Örökzöldek alkalmazását nem javasoljuk az útmenti sávokban és az előkertekben sem, mert a téli hónapokban kifejezetten kedvezőtlenek az épület benapozása szempontjából és a megőrzendő hagyományos utcaképet kedvezőtlen irányba alakítják át.

Pozitív példa a cserje és sövény sorok szűk helyeken és nagyforgalmú területeken történő alkalmazása a közlekedési ártalmak mérséklése érdekében.

Sövények alkalmazása különösen előnyös a nagyforgalmú főút mentén. A közönséges fagyal (*Ligustrum vulgare*) sűrű sövényt alkotva védi a gyalogosokat, lakosokat a közlekedési ártalmaktól. Ahol nincs lehetőség egységes utcafák ültetésére ott javasolható. Az élősövény kerítés ideális magánházak vagy középületek számára is. Nem takarják a homlokzatot, nem árnyékolnak. Jól bírják a nyesést, a kívánt magasság és szélesség beállítható, megtartható. Fagyalon kívül természetesen más fajták is alkalmazhatók, a sok helyen ültetett változatos virágszínű kerti mályvacserje (*Hibiscus syriacus*) is alkalmas sövénynek, mely egész nyáron virágzó látványa mutatós lehet. Nem igényel különösebb gondoskodást, viszonylag jól bírja a szárazságot is. Napos helyet válasszunk neki.

Talajtakarók sűrűn benőtték az útmenti zöldsávot, összefüggő felületet alkotnak, melyet már a gyomnövények nem tudnak átnőni. Előnyösen elválasztja a térkövezett járdát a közúttól a látványban és fizikailag is.

Megfelelő termőtalaj hiányában, illetve szűk helyen edényzetekbe kihelyezett muskátlik díszítenek. A hagyományos történeti településrészen az agyagból, fából készült edények, hordók, dézsák, cserepek javasoltak.

ÁTALAKULÓ TELEPÜLÉSRSZ

A nemzeti hősökrol
elnevezett utcák telkei,
javarészt a múlt században
beépített területek.
Az első, utcával párhuzamos
gerincű, kétablakossá
átalakított négyablakos
házak, előkerttel, vagy
anélkül. Soha nem készült
az épületen utcai bejárat,
mindig a kapu melletti
gyalogkapu a telek bejárata.

Jellemző a cserépfedés,
néhány esetben pala is
előfordul. A felületképzés
vakolt, világos színű. A
lábazat általában festett, vagy
kőfal.

Kockaházaknak nevezett sátoztetős épületek jellemzően 1960 és 1975 közt épültek. Az utcakép változását sokan siralmasnak látták a majdnem azonos megjelenésű oromfalak tisztasága után, de ma már az egységes arculatra sóvárogva, nem tartjuk teljes kudarcnak nagy számban való megjelenésüket. A paraszti életforma változása, a telekméret és használat, építőanyag választék hozta létre a formát. Településenként az építő tervező mester típusai, díszítései terjedtek el. A falak vakoltak, világos pasztell színre festettek, a lábazat itt is kőfal, vagy vakolt festett.

A 70-es évek közepétől a modern jegyében magasabb, a teljes gazdasági területet a földszintre helyező épületek készültek. A gerinc iránya változatos, a harmónia elveszni látszott.

Később az egy építési akcióban, azonos időben készülő szomszédokat a körülmények azonosságra kényszerítették, így az 1980 és 2000 közt épült házak képesek voltak egységes utcaképet alkotni. Azonos épületmagasság, azonos formák, anyaghasználat jelent meg.

Az előkert megjelenése már engedte az utcai bejáratot, a gépkocsi tárolók, gazdasági helyiségek melléképületbe kerültek, a földszint lakó funkciót kapott.

A közelmúltban ezen a településrészén készült épületek egyenes formai és épületszerkezeti fejlődést mutatnak.

A kert és lakótér közvetlen kapcsolatba került. Az épület tömege követi a hagyományos, világörökségi mintákat, az anyaghasználat tiszta, az épületek homlokzatképzése javarészt vakolt, fehér.

Az építési hely általában 5m előkert után helyezkedik el, a tömör kerítés már nem jellemző, bár az épülettel egységes formában készítve elképzelhető.

Javarészt egyszerű, áttört kerítések készültek.

Előtérbe került a példás egyszerűség, az épületszerkezetek mintakönyvben, technológiai utasításban szereplő egyszerű, letisztult alkalmazása. A funkciót kiszolgáló szerkezetek a legegyszerűbb formát veszik fel, sallangtól és felesleges díszítéseitől megszabadultak az épületek. A jövőben épülő épületeknél is ezt kell alkalmazni, tehát:

A szomszédos épületek többségéhez illeszkedő
-beépítési vonal (előkerttel, vagy anélkül),
-tömeg/tömegarány
-tetőgerinc irány
-épületmagasság
-anyaghasználat, színezés

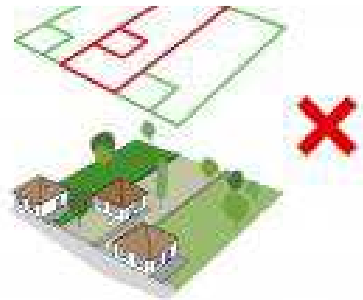
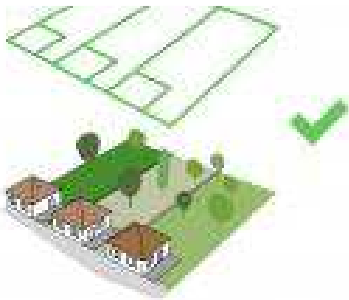

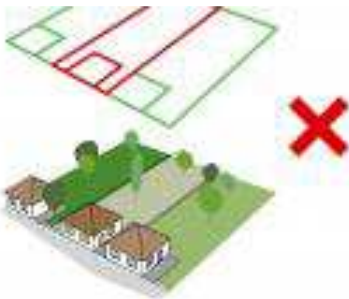
Az épületek földszint +tetőtérbeépítés magassággal készüljenek. A párkány javasolt magassága és gerincmagasság a szomszédos épülettől +/- 1,0m-el térhet el.

Az épület elhelyezése kövesse a hagyományos rendet.

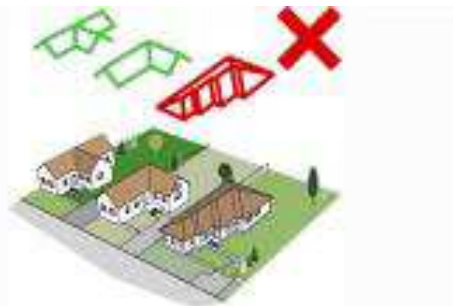
A beépítési vonal az utcai telekhatár, vagy a kialakult, kb 5 m előkert.

Az építési hely, vagyis a ház helye, az utcában kialakult állapothoz igazodjon. Ha oldalhatáros a beépítés, akkor kerüljön valóban az oldalhatár közelébe, a másik oldalon megmaradó oldalkertbe ne készüljön épület (garázs).

A környezettől elütő szín nem javasolt. Világos pasztell, vakolt, festett homlokzat, égetett agyag tetőcserép. Bitumenes jellegű fedés nem kívánatos, a tűzvédelmi szabályok sem engedik alkalmazását lakóházon. Nád, zsúpfedés nem javasolt

Az épület tömege legyen egyszerű, a szomszédos épületekhez illeszkedő.

Javasolt tetőhajlásszög 33-45 fok. Lapostető, kishajlású tető nem javasolt.

A tetők lehetőleg felépítmények nélkül készüljenek, ha mégis szükséges (pl.: lépcsőház), egyszerű tömeggel készüljön.

Az épületek javasolt elhelyezése, tetőformája, színe, magassága meghatározásakor a kézikönyv készítését megelőző lakossági kérdőívek elemzésének eredményét vettük figyelembe.

Nagycenk lakóterületei általában sík terepalakulaton helyezkednek el, ezért a terepre illesztés javasolt szabályait nem szükséges külön tárgyalni.

A közterület egységes kialakítása a rendezettség záloga. Az utcában kialakult állapotot kell követni. Ahol fasor, sövény, vagy csak virágágyás, fű telepített, a már meglévő rendszert kell folytatni. Tehát egyedi kialakítás, épületenként eltérő jelleggel nem javasolt.

A gazdasági és melléképületek legyenek hasonlóak a lakóházhoz, lehetőleg azonos tetőhajlással, alacsonyabb gerinc és párkánymagassággal. A területen magasabb csarnok, műhely létesítése nem kívánatos.

Térköves oldalkertben az edényzetekben elhelyezett és ültetett virágok díszítenek, felújított kerekeskúttal és gypes gyümölcsös hátsókerttel. A térburkolatokat tekintve nem javasoljuk a teljes udvarok térkövezését, lebetonozását, mulcsanyaggal takarását. A gyepszőnyegek helyett a hagyományos településrészen előnyösebbnek tartjuk a vegyes, változatos gyeptakarót, a térkövek helyett esetenként a gyeprácskövet, melyen keresztül áthatol a gyep, nyírható és a járhatóságot emellett kiválóan biztosítja.

A település növényállományának növelésére a beültetett falfelületeket lehetne az utcákon és a házfalaknál is bővíteni. Viszonylag kis befektetéssel látványos változást érhetünk el, és nem ró sok feladatot a lakóra. A futónövények közül gyakori a vadszőlő.. A vadszőlő őszi színvilága különösen vonzó.

ÚJ LAKÓTERÜLETEK

A közelmúltban, mezőgazdasági területek felhasználásával a település határában lakóterületek kerültek kialakításra. Minden jegyében a ma rezgéseit hordozzák a már elkészült épületek. Az építési hely az egyetlen, amely szabályozott, a mód oldalhatáron álló, vagy szabadonálló, az utóbbi gyakoribb.

A Széchenyi-ről elnevezett új lakóterület jellemzően magastetős, 40-45 fokos tetőkkel, tetőtér beépítéssel. A Kövesmezei út lakóterülete 30 fokos tetőkkel készült, csak földszinti lakóterülettel. Az új épületek építésénél a két terület közti jellemző különbséget továbbra is követni javasolt.

A jobb oldali képeken a Széchenyi-ről elnevezett terület épületei láthatók. Általában a szomszédos épületekhez való alkalmazkodás alakított jó példát, folytatható trendet. Vagyis, ott, ahol 2-3 db egymáshoz hasonló ház készült, nyugodt utcakép alakult ki. Ahol az épületek mindegyike más és más építészeti karaktert mutat, az utcakép vibráló.

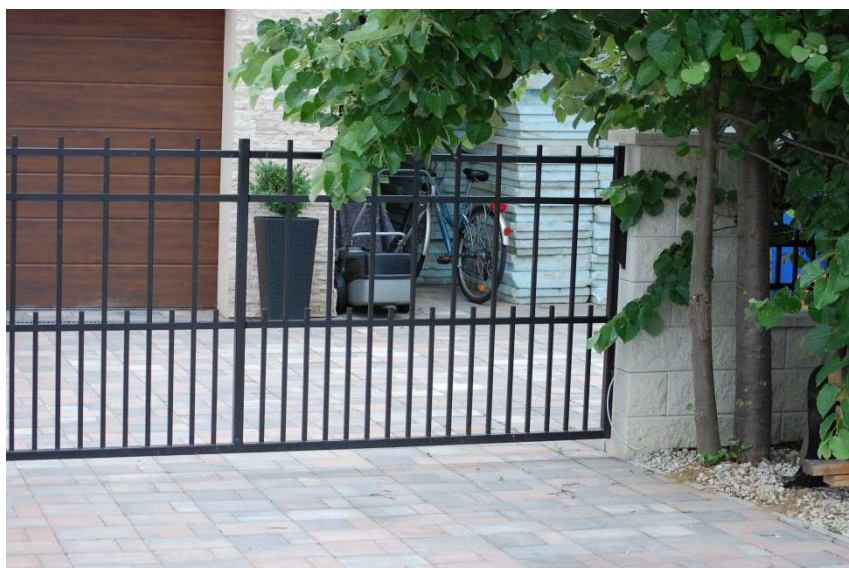
Az építési vonal követi az utca vonalát, az egymás mellett álló épületek szélessége, gerinc iránya, tető formája, tetőfedő anyaga, színe közel azonos, az utcakép nem zavaró.

A tetők hajlásszöge, a tetőfedés anyaga egységes településképet formál. A melléképületek elhelyezése és formája okoz némi kellemetlen látványt, így ezek építésénél is a lakóház igényességét érdemes folytatni. Megfontolandó, a hátsókertbe szabályosan elhelyezett melléképületek, gépkocsi tárolók (OTÉK 35.§ 7.) építése, így nem az udvar közepén kell felépíteni.

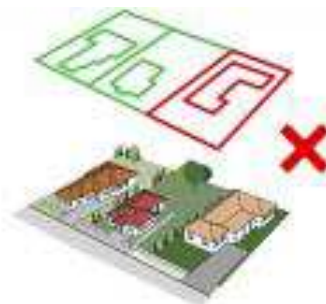

A kerítések, kapuk szép példái találhatóak már a területen. A falazott, tömör kerítés itt kerülendő, az előkerttel készült beépítés miatt nem volna szerencsés. A falazott kapulábak szépek, határozottak. Az áttört, tömör kapuk és kerítések is alkalmazhatók, sövényrel való kombinálás is elterjedt, egyszerű drótkerítéssel. Ami fontos: nem a kerítés és kapu az utca domináns eleme, hanem a lakóház. Tehát: a kerítés magassága max 160 cm. A drótszövet 120-150 cm magassági mérettel kapható, alatta egy beton lábazattal az össz max magasság adja az 1,60 méretet. 1,20-nál alacsonyabb és 1,60-nál magasabb kerítés ne készüljön.

Az épületek földszint +tetőtérbeépítés magassággal készüljenek. A párkány javasolt magassága és gerincmagasság a szomszédos épülettől +- 0,5 0m-el térhet el.

A beépítési vonal a kialakult, kb 5 m előkert. Az épület hátul való felépítése lehetetlenné teszi a saját pihenőkert kialakítását, bontja az utcaképet, nem javasolt.

Az építési hely, vagyis a ház helye, az utcában kialakult állapothoz igazodjon. Ha oldalhatáros a beépítés, akkor kerüljön valóban az oldalhatár közelébe, a másik oldalon megmaradó oldalkertbe ne készüljön épület (garázs). Szélesebb telek esetén készül szabadonálló a beépítés, de ez esetben is törekedni kell a kedvezőbb tájolás fele szélesebb oldalkert kialakítására, gondolva a kellemes kerthasználatra, a kert jó kihasználására, nem várt teleken belüli, teherautóval való behajtás biztosítására (költözés, mentő).

A környezettől elütő szín nem javasolt. Világos pasztell, vakolt, festett homlokzat, égetett agyag tetőcserép. Bitumenes jellegű fedés nem kívánatos, a tűzvédelmi szabályok sem engedik alkalmazását lakóházon. Nád, zsúpfedés, hullámpala fedés nem javasolt.

Az épület tömege legyen egyszerű, a szomszédos épületekhez illeszkedő, kövesse a Fertő-táj hagyományait.

Javasolt tetőhajlásszög 27-45 fok. Lapostető, kishajlású tető nem javasolt.

A tetők lehetőleg felépítmények nélkül készüljenek. Ha tetőfelépítmény szükséges, lehetőleg egyszerű tömeggel készüljön.

Nagycenk lakóterületei általában sík terepalakulaton helyezkednek el, ezért a terepre illesztés javasolt szabályait nem szükséges külön tárgyalni.

A közterület egységes kialakítása a rendezettség záloga. Az utcában kialakult állapotot kell követni. Ahol fasor, sövény, vagy csak virágágyás, fű telepített, a már meglévő rendszert kell folytatni. Tehát egyedi kialakítás, épületenként eltérő jelleggel nem javasolt.

Az újonnan épülő lakóparkban légvezetékek már kevésbé zavarják az utcaképet és az egységes utcafásításra is van lehetőség. Kertek kialakítása még folyamatban van. Kertvárosias, kisebb teleknagyság, díszkert jelleg lesz az általános.

TELEPÜLÉSKÖZPONT

A település központja a Polgármesteri Hivatal, az iskola, a templom, a temető négyszöge által bezárt terület. Az ide beékelődő lakóházak átépítésekor, átalakításakor elképzelhető emeletes kialakítás, arra fokozott figyelemmel, hogy a társadalmat és kultúrát szolgáló épületek dominanciája megmaradjon.

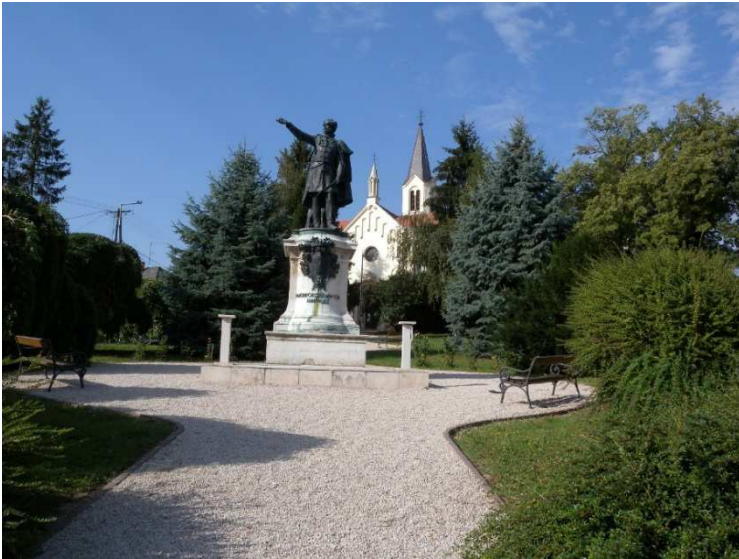

Az itt készülő épületek átalakítása, új építése tervezésekor tervtanácsai vélemény beszerzése javasolt.

Különös figyelmet kell fordítani a növényállomány megőrzésére és karbantartására, az utak és közterületek ápoltságára. A kastély látogatottságával vetekszik a Széchelyi Mauzóleum, Nemzeti Emlékhelyünk. A temetőkapuval szemben lévő parkoló és temetőkert gondozottsága kiemelt feladata az itt lakóknak és a települési közterületek fenntartójának.

A helyi értékvédelem szép példája a nemrég felújított templom és plébániaház.

Felújított parkrészlet a Széchenyi szoborral, háttérben a Szent István plébániatemplommal, ápolts gyeppel és változatos faállománnyal. A parkban több szagrális szobr is található, melyek mellett fák árnyékában meghitt környezetben klasszikus, környezetéhez illeszkedő, időtálló padokat találunk.

Zúzott köves burkolat, klasszikus fémvázás fa pad, virágzó rózsák, ápolts gyp, cserjék, fák. Kellemes összkép, rendezettség és használhatóság. A rózsák terjesztését javasoljuk, a kisebb termetűeket virágágyak ültetésére, a futórózsákat pedig falak befuttatására, rózsalugasok képzésére, kapuk feldíszítésére használhatjuk.

GAZDASÁGI TERÜLTEK

A volt cukorgyár és a mezőgazdasági telephelyek, a baromfinevelő, az autóbontó területe. A cukorgyár épületei lehetőleg megtartandók, felújítandók. Az új ipari, szolgáltató, kereskedelmi területeken várhatóan csarnok jellegű épületek készülnek.

A gazdasági területeken elhelyezett épületek és objektumok tájba illesztését javasoljuk. Ez a meglevő épületek, objektumok esetében többnyire növényalkalmazást, takarást esetleges színezést jelent, míg az újonnan létesülőknél már tervezéskor figyelembe kell venni a tájhoz való kapcsolódás szempontjait. Eszerint a helymegválasztás, a formák, a tereprendezés és a növényalkalmazás együttese a legfontosabb. A településképben ezek harsány megjelenése nem kívánatos, ezért a színválasztásnál az élénk színek kerülendők. Javasolt a természetközeli zöld és föld színek alkalmazása. Minden egyes objektum elhelyezése egyedi tájba illesztési feladatot jelent, melyhez javasoljuk tájépítész szakember bevonását.

A cukorgyár, a Majorhoz hasonlóan, számos értékes építészeti részlettel készült. Ezen formák mai adaptációi színesíthetik a környék lakóházainak kialakítását, tehát a nem szolgai módon másolt, hanem a ma építőanyagaihoz illesztett szerkezeti és formaképzéssel, valamint az értéképzés és minőség követésével alkalmazhatók.

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLET

A települést övező mezőgazdasági területek tartoznak ide, erdők, szántók, vizek területei. Általában épület építése nem kívánatos. A birtokközpont, a terület műveléséhez szükséges épületek, tárolók, idegenforgalom, vadászház épületek létrehozását engedi a jelenlegi szabályozási terv. Lakóépület nem létesíthető.

A Fertő-táj sajátossága, hogy a külterületen nem építettek tárolókat, pincét, istállót. Minden termény a településre, a lakóterületre került. Egy ilyen kicsi országnak védenie kell a termőterületeit, így a külterületen való építést lehetőleg kerülni kell.

foto: civertan

Növénytelepítésre javasolt fajok listája

A Fertő-Hanság Nemzeti Park által összeállított lista tartalmazza a természet- és tájvédelmi szempontból külterületi növénytelepítésre javasolt fajokat. A lakókertekben, köztereken természetesen a hasonló habitusú, magas díszértékű kertészeti változataik is alkalmazhatók.

Őshonos fajok

Tudományos név	Magyar név
<i>Acer campestre</i>	mezei juhar
<i>Acer platanoides</i>	korai juhar
<i>Acer pseudoplatanus</i>	hegyi juhar
<i>Acer tataricum</i>	tatár juhar
<i>Betula pendula</i>	közönséges nyír
<i>Carpinus betulus</i>	közönséges gyertyán
<i>Fraxinus angustifolia subsp. pannonica</i>	magyar kőris
<i>Fraxinus excelsior</i>	magas kőris
<i>Fraxinus ornus</i>	virágos kőris
<i>Malus sylvestris</i>	vadalma
<i>Populus nigra</i>	fekete nyár
<i>Populus termula</i>	rezgő nyár
<i>Prunus avium</i>	madárcseresznye
<i>Prunus padus</i>	zselnicemeggy
<i>Pyrus pyraeaster</i>	vadkörte
<i>Quercus cerris</i>	csertölg
<i>Quercus petraea</i>	kocsánytalan tölg
<i>Quercus pubescens</i>	molyhos tölg
<i>Quercus robur</i>	kocsányos tölg
<i>Salix alba</i>	fehér fűz
<i>Sorbus aria</i>	lisztes berkenye
<i>Sorbus aucuparia</i>	madárberkenye
<i>Sorbus domestica</i>	házi berkenye
<i>Sorbus torminalis</i>	barkóca berkenye
<i>Tilia cordata</i>	kislevelű hárs
<i>Tilia platyphyllos</i>	nagylevelű hárs
<i>Ulmus glabra</i>	hegyi szil
<i>Ulmus laevis</i>	vénicszil
<i>Ulmus minor</i>	mezei szil
<i>Staphylea pinnata</i>	mogyorós hólyagfa

Őshonos cserjefajok

Tudományos név	Magyar név
<i>Berberis vulgaris</i>	közönséges borbolya
<i>Cerasus fruticosa</i>	csepleszmeggy
<i>Cornus mas</i>	húsos som
<i>Cornus sanguinea</i>	veresgyűrű som
<i>Coryllus avellana</i>	közönséges mogyoró
<i>Cotinus coggygia</i>	cserszömörce
<i>Cotoneaster niger</i>	fekete madárbirs
<i>Crataegus laevigata</i>	kétbibés galagonya
<i>Crataegus monogyna</i>	egybibés galagonya
<i>Euonymus europaeus</i>	csíkos kecskerágó
<i>Euonymus verrucosus</i>	bibircses kecskerágó
<i>Hedera helix</i>	közönséges borostyán
<i>Ligustrum vulgare</i>	közönséges fagyal
<i>Lonicera xy</i>	ükörke lonc
<i>Prunus spinosa</i>	kökény
<i>Prunus tenella</i>	törpemandula
<i>Rosa canina</i>	gyepűrózsa
<i>Rosa pimpinellifolia</i>	jajrózsa
<i>Rubus caesius</i>	hamvas szeder
<i>Salix cinerea</i>	rekettyefűz
<i>Spiraea media</i>	szirti gyöngyvessző
<i>Viburnum lantana</i>	ostorménfa
<i>Viburnum opulus</i>	kányabangita
<i>Vinca minor</i>	kis télizöld meténg

Telepítésre javasolt egyéb fa- és cserje fajok

Tudományos név	Magyar név
<i>Acer ginnala</i>	tűzvörös juhar
<i>Aesculus carnea</i>	vadgesztenye
<i>Aesculus hippocastanum</i>	vadgesztenye
<i>Catalpa bignonioides</i>	szivarfa
<i>Colutea arborescens</i>	sárga borsófa
<i>Corylus colurna</i>	törökmogyoró
<i>Ginkgo biloba</i>	páfrányfenyő
<i>Laburnum anagyroides</i>	közönséges aranyeső
<i>Liriodendron tulipifera</i>	tulipánfa
<i>Malus baccata</i>	díszalma
<i>Platanus × acerifolia</i>	közönséges platán
<i>Prunus × cistena</i>	vérszilva
<i>Salix caprea</i>	kecskefűz
<i>Sophora japonica</i>	japánakác
<i>Sorbus rotundifolia</i>	kereklevelű berkenye
<i>Staphylea pinnata</i>	mogyorós hólyagfa
<i>Tilia tomentosa</i>	ezüsthárs
<i>Prunus fruticosa</i>	csepleszmeggy
<i>Prunus serrulata</i>	díszcseresznye

RÉSZLETEK

A helyesen kialakított épületszerkezet szép. Tehát, ha valami jól van elkészítve, az egyben szép is.

A plébániaház tetőfelújítása a bádogos és tetőfedő munka kiváló mintája.

Tetőfelújítás szép példája a Soproni utcában. Minden épületszerkezet helyes kialakításával harmonikus, szép tető jön létre. Felesleges díszek, bonyolult szerkezeti részletek nem zavarják a békés látványt.

Az épület felújítása, tartószerkezetének megtartása, részleteinek megtartása példázza, hogy nem feltétlenül épületbontással lehet ma is használható lakóházat készíteni.

A példa már most „ragadós”, az utcában egyszerre több, hasonló épület felújítása folyik.

A téglák díszítés helyes alkalmazása az ablak párkányán. Rokonságot teremt a Major épületegyüttesével.

Szép kapu és kapulábak.

A házsám is emeli az épület értékét.

HIRDETÉSEK, REKLÁMTÁBLÁK, UTCABÚTOROK, VEZETÉKHÁLÓZATOK,

Nagycenk külterületén reklámok nem helyezhetők el.

Az óriásplakátok, utánfutóra helyezett táblák, újabban szalmakazalra feszített molinók nem illeszkednek a Fertő-táj látványához.

A belterület kereskedelmi, szolgáltatói vállalkozásait nyilván el kell látni a megfelelő feliratokkal, táblákkal. A TAK készítését megelőző lakossági kérdőív adatai szerint a nagycenkiek cégért, festett feliratot látnának legszívesebben.

Műszaki infrastruktúra-rendszereket érintő munkák esetében a Fertőtáj-kultúrtáj valamennyi világörökségi védettségű településén, így Nagycenken is szükséges az alábbi követelmények vizsgálata, érvényesítése:

Újabb felszíni infrastruktúrahálózatok elhelyezése nem javasolt. Az új épületek csatlakozását is rejtetten, földkábelrel ajánlott kialakítani.

Ahol még elkerülhetetlen a jelenleg meglévő térszíni vezetékhálózati infrastruktúra használata, megtartása vagy bővítése, ott is kívánatos minden már használaton kívüli vezeték, szerelvény kapcsolószerkevény eltávolítása.

A megmaradó térszíni műtárgyak (pl. elektromos elosztó-kapcsoló szekrények, konténerek, oszloptrafók, gáz-fogadó és nyomásszabályzó állomások, víz-csatorna hálózathoz kapcsolódó felszíni műtárgyak, stb.) jó karban tartása, építészeti megtervezett takarása kívánatos. Az elavult eszközök, létesítmények felújításakor törekedni kell a műszakilag lehetséges legkisebb berendezés-méret alkalmazására, a különféle légvezetékek térszín alá helyezésére. Ahol lehetőség van rá, a takarás alkalmas növényzettel is egészüljön ki, valamennyi közműfajta felszíni építményeinél.

A beépítésre nem szánt területen csak meglévő út telkén szabad közművezeték létesíteni. Védett területen semmiféle vezeték építése nem javasolt.

Új hírközlési infrastruktúra készülhet vezetékekkel és vezeték nélkül. A vezetékes hálózat lehetőleg a terepszint alatt létesüljön, csomópontjai is alépítményi aknában készüljenek.

Vezeték nélküli adók, átjátszók elhelyezése elsősorban középületek padlásán, rejtve, vagy építészeti megtervezett takarással kiegészítve történjen. Ha műszaki okokból elengedhetetlen a szabad térben való elhelyezés, a berendezést közterületről nem látható helyre, pl. hátsókertbe kell felszerelni.

A Fertő-tájban új adótorony létesítése nem kívánatos. Meglévő víztorony, gabonátároló siló alkalmas antennák felszerelésére, max. +10 m árboc magassággal.

Épület homlokzatán klíma kültéri egység, antenna, stb. lehetőleg a közterületről nem látható helyen kerüljön felszerelésre. A védett területen ilyen berendezések az utcai homlokzaton nem helyezhetők el.

- El kell kerülni a hideg fehér fényű világítást, amely 500 nanométernél rövidebb hullámhosszúságú fényt tartalmaz: Ennek megfelelően 3000K alatti érték javasolt a kültéri világítás színhőmérsékletére.

- A világítótestek ernyőzése olyan legyen, hogy a fényt oda irányítsa, ahol arra szükség van: Megfelelő ernyőzés esetén a kibocsátott fényt nem látjuk közvetlenül. A megfelelően irányított fény nem jut a gyalogosok, járművezetők szemébe, az épületek ablakai felé vagy éppen az égbolt irányába. A fényeknek – még a díszvilágítás esetén is – lefelé kell irányulniuk. Így például a talajszintbe épített fényvetőket, melyek felfelé sugároznak, el kell kerülni.

- Az utcákat amennyire csak lehet egyenletesen, és amennyire csak lehet, alacsony intenzitással világítsuk meg: Vidéki utakon a $0,3 \text{ cd/m}^2$ fénysűrűség elegendő, amely kb. 4 lux megvilágítással elérhető. Ez az EU útvilágítási szabványoknak (EN13201) megfelelő legalacsonyabb útosztály. Az EU szabványok gyakran sokszor erősebb megvilágítást ajánlanak, mint ami jelenleg a legtöbb európai településen megvalósult.

- Igazítsák a kültéri világítást a tényleges használat idejéhez. Este 10 óra, vagy éjfél után jóval kevesebb fényre van szükség, ennek megfelelően az közvilágítás fénye csökkenthető. A megvilágítási szintek akár 50-80%-os csökkentése is lehetséges. A nem közcélú világítást teljesen ki kell kapcsolni, ha nincs arra közvetlen szükség.

A közterületre kihelyezett padok, kerékpár tárolók, buszmegállók legyenek egységesek, az adott építészeti övezethez illeszkedők.

A település központjában elhelyezett kerékpártárolók tartósak, szépek. Üzletek, szolgáltatások előtt is hasonló elhelyezése javasolt.

A Gyár utca kereszteződésében lévő padok egységesek, tartósak, az új beépítésű területek kivételével, a többi közterületen is ezek alkalmazása kívánatos.

Közérdekű információk elhelyezésére készített vitrin a Polgármesteri hivatal előtt. Egyéb helyszíneken is ezt a típust javasolt felhasználni.

Egy régi utcabútor megőrzésének különösen szép példája. Nagycenken.

IMPRESSZUM

Nagycenk Nagyközség Önkormányzata

9485 Nagycenk Gyár u. 2.

www.nagycenk.hu

Csorba János polgármester

polgarmester@nagycenk.hu

Telefon: +36 99 360012

Körmendy János főépítész

kormendyjanos@t-online.hu

Készítők:

Szöveg:

Fekete Szilárd építészmérnök

Dr. Tirászi Ágnes környezetmérnök

Körmendy János építészmérnök

Fényképek:

Fekete Szilárd

Dr. Tirászi Ágnes

Google Com

Szerkesztés:

Fekete Szilárd

Ábrák:

Lechner Tudásközpont